

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

VIII. Ab omni superbiâ Episcopum debere esse alienum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

CAP. IIX.

Ab omni superbiâ Episcopum debere esse alienum.

I.

Libet hîc præmittere & applicare monitum Ecclesiastici cap. XXXII, 1. *seq. Rectorem te posuerunt? noli extolli: esto in illis quasi unus ex ipsis. Curam illorum habe, & sic considera & omni cura tua explicita recumbe; ut lateris propter illos & ornamentum gratia accipias coronam. & dignationem consequaris corrogationis.* Generaliter loquitur de ἡγούμενος Siracides, ut sub eo non malè comprehendi queat Episcopus. Etsi enim de architriclino ea verba accipiat Maldonatus Jesuita, ut & Sebastianus Castalio, in metaphrasi suâ de magistro convivii interpretatur explicationem, qui tamen istam intentioni autoris non convenire eruditè ostendit Isaacus Casaubonus *exercitat. 13. §. 19.* cui consentientes Marianam & Sa adducit Richardus Montacutius *orig. Eccles. part. 2. pag. 25.* Statuendum ergò est, quemvis Rectorem societatis alicujus, sive civilis ea fuerit, sive Ecclesiastica, & sic præcipuè Episcopum, propter *ἡγούμενος* dignitatem, quam gerit, extolli & cristas erigere non debere.

II. Sic enim etiam Apostolus Paulus Episcopum prohibet esse *τυφωδὲν* superbum, elatum, arrogantem, inflatum *1. Timoth. III, 6.* & addit rationem, quia talis incidit in iudicium Diaboli, h. e. in eandem condemnationem, in quam sese præcipitem dedit Diabolus. Ex quo conficiunt nonnulli, superbiam esse peccatum illud, propter quod ex statu suo primævo dejecti fuerint angeli aliquot. Sic enim etiam Augustinus *in quæst. Ver. Test.* Diabolum ait elatione inflatum voluisse vocari Deum. De quâ tamen re, cùm in Scripturis nihil in specie definitum sit, non est, ut prolixè solliciti simus. Hoc tantum dicit, angelos malos in veritate non stetisse *Job. VIII, 44.* vel ut Judas loquitur, *vers. 6.* *originem suam non servasse,* & propterea ad tartarum detrusos esse, *2. Petr. II, 4.* idque ex voluntate DEI nosse sufficit.

III. Omnium verò gravissimum hoc esse vitium plerisque omnibus creditum semper fuit. Basilius M. *lib. 1. contra Eunomium,* Arrogantia, inquit, *omnium humanarum affectionum gravissima esse videtur, & revera Diaboli iudicio omnes eos subicere, qui eâ laborant.* Gregorius M. *in moralibus* superbiam totius peccati initium facit, ita ut à tam virulenta radice septem principalia vitia veluti rami oriantur, & ex singulis ramis ramulculi alii aliorum vitiorum, procedant tantâ quidem amplitudine dilatati, ut mundum ferè totum in maligno positum penè operiant. Cujus sententiam cùm retulisset Joannes Saresberienfis *in policrat. lib. 8. cap. 1.* mox addit: *Ex quo constat, ei, qui ad salutem tendit, primam superbiam sobolem extinguendam.*

Qua

Quasi paulisper succreuerit, omnium vitiorum frutices de se, ut praedictum est, gignit. Nam etsi sit apud aliquem quandoque, praecipua, nequaquam possibile est, ut sit sola. Si enim quempiam inanis gloria stimulat, necesse est, ut per abrupta vitiorum praeceps ruat. Hoc est autem, quod nobile censetur vitium, adeoque humana fragilitatis demulcet ingenium, ut vix sit vel à praeclaris mentibus alienum. Nam & ortum nobilem habet, suique dispendii processum nescit, antequam à fastigio corruat, quod optavit. Nam & de se vitia oriuntur, at inanis gloria etiam in virtute originis suae figit radicem. In quo enim quisque praeter ceteris pollet, in eo nisi adsit moderatrix gratia, facilius intumescit.

IV. Ad eundem modum Theodulfus Episcopus Aurelianensis in fragmento, apud Petrum De la lande in *supplem. Concil. Gall.* pag. 87. superbiam facit principium & radicem omnium peccatorum: *Omnis, inquit, peccans superbus est, eò, quod faciendo vetita, contemptim habeat divina praecepta. Recte ergò initium omnis peccati superbia, quia nisi praecesserit mandatorum DEI inobedientia, transgressionis non sequitur culpa. Superbia sicut origo est omnium criminum, ita ruina cunctarum virtutum. Ipsa est enim in peccato prima, ipsa in conflictu postrema. Hac enim aut in exordio mentem per peccatū prostermit, aut novissimè de virtutibus dejicit. Inde omnium peccatorum est maxima, quia tam per virtutes quam per vitia humanam mentem exterminat: ex culpa superbia plerumque, in abominandam carnis immunditiam itur, &c.* Eoque tendit etià explicatio formulæ, quæ in baptismo renunciat Diabolo, operibus & pompis ejus, prout ea legitur in *addit. 2. capitular. Ludovici Imp. tit. 4.* Opera ejus (Diaboli) sunt, quæ utique operibus Salvatoris contraria existunt. Primum superbia, cujus ille auctor est, & quæ cum ex angelo Demonem fecit, quæ est etiam initium omnis peccati, & cetera vitia, quæ ex radice procedunt superbiae. Pompa diaboli hæc est, quæ & pompa mundi, id est, ambitio arrogancia, vana gloria, omnisque cujuslibet rei superfluitus in humanis usibus, unde crescit elatio, quæ multoties honestati solet adscribi, & cetera hujusmodi, quæ de fonte superbia procedere noscuntur.

V. Patet hinc, tot esse gradus superbiæ, quot bonorum temporalium. Dantur namque & genera, & generum species, & specierum individua. De illâ superbiæ specie, quæ in gloriâ vestium & habitu corporis sese exlerit, diximus in cap. anteced. Reliquas omnes & singulas & hæc persequamur, nostrum non fert institutum. Datur autem inter illas singularis aliqua & admodum subtilis, quæ interdum speciem humilitatis induit, & virtutis formam mentitur, qualis est, si quis alterius infectatur superbiæ, sed superbiâ aliâ, quomodo Diogenes pede premens culcitram Platonis, & dicens, se calcare fastum illius, audivit: calcas quidem, sed alio fastu. Eoque pertinet superbia illa spiritualis, quam prolixè perstringit Johannes

Cassia.

Cassianus lib. 12. collat. Eam dicit perfrequenter infestare illos, qui quàm maxime sibi videntur perfecti, & propemodum jam positi in consummatione virtutum. *Quod superbia genus*, inquit, cap. 24. nec multis cognitum nec expertum est. *Quia nec plures student perfectam cordis apprehendere puritatem, ut ad hos præliorum gradus valeant pervenire, nec præcedentium vitiorum, quorum in singulis libellis naturam pariter remediis præmissimus, procuratur ullapurgatio. Sed illos solummodo pulsare solet, qui de victis superioribus vitiis jam propemodum sunt in virtutum culmine collocati. Quos quia lapsu carnali subtilissimus hostis superare non quirit, spiritali ruinâ dejicere ac supplantare conatur, &c.* Planè in panis quoque potest esse fastus, & sæpè solent hi quoque esse superbi, qui sancti esse dicuntur.

VI. Ab hoc igitur vitio, tam fædo, tamque fœcundo, Clerici omnes, maxime verò Episcopi, omni contentione sibi caveant, ne in iudicium Diaboli incidant, uti loquitur Paulus Apostolus, è contrario verò humilitatem sequantur, & suis auditoribus, quibus præpositus fuit, exemplum præbeant, quod imitentur. Concilium Cabilonense II. can. 4. *Opportunum ducimus, ut humilitatem atque religionem, & in vultu & in opere, & in habitu & in sermone demonstrent, ut bene agentes & habitu & vultu demulceant, male agentibus verò ipso suo visu terribiles sint. Juxta illud, quod in tabernaculo DEI horum & leonum effigies expresse fuisse memorantur: & Dominus in Evangelio & asturiam serpentis & simplicitatem columbae habendam percenset. Sic & Concilium Valentinum III. can. 15. Ut de vita & religione sua unusquisque, tam in conversatione sua, quàm etiam in habitu & vultu ac sermonis gravitate, talem se domi foris, & suis & extraneis exhibere studeat, ut maturitate morum & repudiatione omnium levitatum ac vanitatum omnibus sibi adhaerentibus, seque intuentibus, formam disciplinae & verecundiae ac modestiae infundat.*

VII. Ubi verò, proh dolor! reperiemus Episcopos, qui post adeptam dignitatem in humilitate se continent? exclamat Bernhardus serm. in Synod. Rhemens. Plerumque enim, ait Gregorius M. in pastoral. lib. 2. c. 16. Rector eo ipso, quo cæteris præeminet, elatione cogitationis intumescit, dum videt iussa sua velociter impleri, & laudibus efferi, incipit intus evacuari veritate, impleri vanitate, & oblitus sui in voces se spargit alienas, talemque se credit, qualiter se foris audit, non qualem intus discernere debuit, & jam credit se meritis excedere, quos potestate transcendit, cunctis se aestimat amplius sapere, quibus videt se amplius posse; in quodam se constituit culmine apud semetipsum, & ex aequo respicere cæteros dedignatur, ut fiat similis illi, qui dixit: ascendam super altitudinem nubium. Hæc enim est indoles humani ingenii, & corruptæ naturæ, ut illi, quos in fastigium alicujus dignitatis evexit fortuna,

h

na,

na, suã nesciant uti felicitate, & secundis rebus insolescant, atq; efferantur, ita ut ipsam suam dediscant naturam. Non pauci illi sunt, inquit Petrus Damianus *serm. 2. de S. Severo*, qui privatim degentes morum innocentia flore-
scebant, sanctitatis alumni, virtutum studia colentes, in perferendis contumeliis moderati, in edomando corpore invicti, in sensuum licentia refrændã for-
tissimi. Quis igitur horum integritate confusus suum in animum induxisset,
hujusmodi viros ad honores sacros electos, Ambrosios, Augustinos inscientia,
saltem sanctitate expressuros? quid tamen? dicenti fidem vix dederis, miser-
rimè degeneraverunt. Sed cum pastoralis custodia curam suscipiunt, quic-
quid sanctitatis habuerant, ut ita, pro dolor, dicam, concambio miseria per-
mutationis amittant, omne, quod pie vixerant, obliviscuntur, & decurren-
tium more fluminum ad ima absq; ullo retentionis obstaculo devolvuntur.

IIX. Idem Damianus *opusc. 21. c. 2.* eleganter describit mores noviter electi Abbatis, à quo noviter electus Episcopus nihil omnino differt, cum uterque ad fastigium dignitatis Ecclesiasticæ ascendat sub eodem schemate. Verba sic habent: Ipso die, quo in pralatione constituitur, praesidentisq; inducit speciem, ita dominantis exprimit majestatem, ut non super electum, sed maturum dicas abbatem. Fit repente severus in vultu, imperiosus in voce, ad corripiendum acer, ad judicandum promptus: ipse si offenderit, jam omnino satisfactionis est ignarus; dedignatur accumbere, nisi in octogono stallo, ita preparato, ac si Senatoria curulus in curia. Pro sua voluntatis arbitrio hac precipit fieri, illa contestatorie interdicit, ligat, solvit, amoves, & in iis omnibus nequaquam à nobis senioribus consilium quarit, sed sibi ipsi sufficiens, velut propria potestatis jura disponit. Devotis quidem subditis pollicetur gratiam, repugnantibus autem phalaricã spirat animadversione vindictam, ut potius videatur in praefectoris fascibus agere, quàm Ecclesiasticae humanitatis officio deservire. Nauseant fauces ejus communia nobiscum alimenta percipere; necesse est coquis plura atq; diversa uni ventri edulia preparare, nam grossus cibus, qui ex communi fratrum lebetè depromitur, indignum pituita, teneri & delicatissimi hominis judicatur. Nuper egressus dormitorium, quiescere non potest, nisi secretum & singulare habeat cubiculum: licet juvenculus, licet validus corpore, nescit incedere, si desit baculus, quo se debeat sustentare. In his itaq; & aliis pluribus, qua persequi longum est, ita subito magister efficitur, ut in tota praesidendi regulã velut antiquus jam pater, nihil offendere se videatur. Quam doctè, quam imperiosè novit cuncta, velut quãdam majestatis autoritate precipere, qui diutissime subditus nunquam sapuit suis preceptoribus obedire.

IX. Famulus est in historia Ecclesiastica fastus Pauli Samosatani, quem ita describit Eusebius *lib. 7. cap. 30.* ex epistola Synodica Concilii Antiocheni: *Neq; quod fastu & arrogantia supra modum elatus seculares gerit*
di-

dignitates & Ducenarius vocari, quam Episcopus mavult: per forum magnifice incedens, epistolas legens ac dictans inter ambulandum palam ac publice: stipatusque maxima hominum fastu & arrogantia incredibilis invidia odiumque multorum adversus fidem nostram conflatum sit. Neque item attinet examinare ambitiosam hominis vanitatem in Ecclesiasticis conventibus, quam omnino studio consecratur: nihil aliud quam inanem gloriam captans, & pompam affectans, atque huiusmodi artibus animos imperitorum perterrefaciens. Nam & tribunal & sublimem thronum non ut Christi discipulus sibi ipse construxit: & secretum perinde ac seculares magistratus, ita appellatum habuit. Ad hac femur manu percutere, & tribunal pedibus pulsare solitus, &c.

X. Eiusdem notæ fuerunt eâ ætate Episcopi alii, qui ad illam, quam postmodum adepti sunt eorum Successores, magnitudinem & pompam, adspirarunt, primaque tum initia ejus magno cum Ecclesiæ damno posuerunt. Origenes certè, qui eodem seculo floruit, refert, *comment. in Matthe. pag. 420. tales esse quosdam Episcopos, ut etiam malorum Principum mundi excedere superbiam videantur, eos non solum quarere, sicut Reges, acies precedentes, & terribiles se & accessu difficiles, maximè pauperibus exhibere, & tales esse ad eos, à quibus propter aliquid deprecantibus interpellabantur, sicut nec tyranni, & esse crudeliores principibus mundialibus ad subjectos. Et est, inquit, videre in quibusdam Ecclesiis precipue civitatum maximarum, principes populi Christiani, nullam affabilitatem habentes, vel habere ad se permittentes. Et mox: Episcopi autem quidam crudeliter comminantur, aliquando quidem occasione peccati, aliquando autem contemntes pauperum curam.*

XI. Nec sunt tamen ab externis semper gestibus & morum intemperantia superbiæ argumeta capienda, cum tam occultè sæpè & abdite lateat hoc vitium, ut etiam à prudentissimis & sagacissimis haud observetur, neque se exlerat prius, quam irriteretur paulisper, & ad iram commoveatur animus, cæteroquin ad speciem & usurpationem fidei humilitatis eleganter compositus. Nihil fallacius est, quam vita sancta sub religionis integumento. Fallere potest & vita ipsa, quæ sanctitatem mentitur, & prava religio, quæ per vitæ sanctitatem veritatis speciem acquirit. Ac proinde justè invehitur Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis in Felicem Episcopum Urgellensem, *cap. 2. quod dum ab omnibus pro sancto haberetur, prava nonnulla in Ecclesiam sparserit dogmata. Non ego, inquit, hoc doctis & eloquentibus viris dico — sed meis similibus, quibus verè scio expedire, ut fidem suam subtilissimè corrigant, qui incautè admirantes vitam prædicti Felicis, probanda putant cuncta, quæ dixit, nescientes, quia non ex vita hominis metienda est fides, sed ex fide probanda est vita.*

male vivendo pereant; nullus tamen male credens bene vivendo salvatur. Solius enim omnipotentis DEI est nosse occulta hominum, vel quis cum reprehensibili vitâ humilem mentem gestet, aut quis cum laudabili vitâ superbam? Neuter enim perfectus est. Sed quis è duobus magis auctori displiceat, illi soli suppetit nosse. Scimus namq, quia qui infirmitatis sua bene sibi sunt consciî, sanctos se esse, etiamsi ab aliis dicantur, non credunt. Qui autem propter bonam conversationem, dum laudantur ab aliis, sanctos se esse confidunt, & idoneos se putant ad iudicandum ceteros, & alios quidem propter vitam carnalem, alios autem propter fatuitatem sensus despiciunt, omnibus tamen in commune detrahunt, non possunt illi placere, qui dixit: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. — Cum ergo cognitio & actio beatum hominem faciant, sicut in cognitione vitandus est error, in actione cavenda est nequitia, &c. In eandem lententiam circa idem tempus scripsit Odo Abbas Cluniacensis lib. 1. collat. cap. 13. Igitur malitia ad violentos pertinet, superbia verò & luxuria tam ad ipsos, quam etiam ad alios, qui mansueri plerumq, videntur. Nam in ipsis mendicis & pauperrimis ista duo vitia vigere solent, &c.

XII. *Et hæc quidem superbia, ubi radices egit, rarò sola existit, sed ad iuncta sibi habet vitia quam plura alia, & cupiditatem præsertim variarum rerum, ex quibus mundi hujus construuntur vanitates: quemadmodum ex adverso humilitas charitatem sibi quasi adglutinatam habet hujus & futuri seculi virtutem propriam. Nunquam enim, inquit Cæsarius Episcopus Arelatensis homil. 11. vel cupiditas sine superbia, vel charitas sine humilitate aut potuit esse aliquando, aut poterit. Ac sic quicumq, humilitatem laudat, cum illa & charitatem, de qua nascitur, prædicat. Et è contrario, qui superbiam accusat, simul & cupiditatem, sine qua esse non potest, damnat. Quomodo enim charitas & humilitas velut dua ala sunt, quibus humiles anima elevantur ad cælum, & si una defuerit, alia prodesse nihil poterit, ita & è contrario cupiditas & superbia velut dua compedes esse probantur, cum quibus infelices superbiorum anima, dum semper elationem in altum eligunt, iusto DEI iudicio in inferni profunda descendunt. Et ideo, quoties in scripturis divinis aut in quibuscunq, prædicationibus audieritis laudes humilitatis, ibi etiam præconia charitatis agnoscite; sicut è diverso vituperationem superbia cupiditatis execrationem intelligite, &c.*

